Verkiezingsprogramma

Waterschappen 2019-2023

ChristenUnie

Geef geloof een stem

Inleiding

Voor goed rentmeesterschap en verantwoord waterbestuur

In dit verkiezingsprogramma willen we uitleggen waarom het belangrijk is om uw stem uit te brengen bij de waterschapsverkiezingen en waar de ChristenUnie zich voor inzet in waterschap Drents Overijsselse Delta.

Het waterschap gaat ergens over!

Zonder water groeit er niets. Zowel de mens, de natuur als de economie kunnen niet zonder water. Het waterschap heeft drie hoofdtaken[1]:

1. Veilige dijken
2. Voldoende en schoon oppervlaktewater
3. Gezuiverd afvalwater

Dit zijn heel belangrijke randvoorwaarden voor een land waarin we goed kunnen leven en werken.

Dit is onze motivatie

De ChristenUnie staat voor verantwoord waterbestuur, weloverwogen keuzes en beheersbare kosten. Wij willen dat doen door de samenwerking op te zoeken met inwoners en bedrijven, andere overheden en belangenorganisaties.

De ChristenUnie staat voor een overheid die de samenwerking opzoekt, en zo een belangrijke bijdrage levert om onze omgeving duurzaam in te richten en te gebruiken. Het waterschap moet zich dan ook niet strikt beperken tot zijn kerntaken, maar met een brede blik kijken naar de problematiek van vandaag en morgen. Ontwikkelingen zoals het door de deltacommissaris ingezette Deltaprogramma[2], maar ook de invoering van de omgevingswet geven voldoende aanknopingspunten. Ook bij de verwerking van afvalwater staan de ontwikkelingen niet stil. Door grondstoffen en energie te winnen uit het afvalwater kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van een duurzame en circulaire economie. De investeringen die we doen zullen zich dan op termijn terugbetalen, en daardoor de kosten van de waterschappen drukken.

- De ChristenUnie gelooft dat het een belangrijke taak is om je verantwoordelijkheid te nemen in organisaties. Dat betekent ook dat we graag meedoen aan een bestuur, om zo bij te dragen aan verantwoord, bewust en betrokken publieke organisaties. We geloven dat wij, geïnspireerd door de Bijbel, hier op een goede manier aan bij kunnen dragen. We willen niet weglopen voor verantwoordelijkheid en macht, maar macht dienstbaar maken aan het goede. Soms is er wantrouwen

[1] De formele naamgeving van deze taken is waterkeringenbeheer, watersysteembeheer en afvalwaterzuivering. Daarnaast zijn aan verschillende waterschappen door de provincie ook nog neventaken opgedragen.

[2] https://www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma

of cynisme richting hen die macht hebben. Inderdaad kan macht vuil zijn van menselijke fouten. Voor sommigen lijkt de macht zelfs een doel op zich. Aardse vrede is nooit volmaakt, maar altijd tijdelijk en wankel. Vanuit een groter perspectief leveren we graag een bijdrage aan het rentmeesterschap van deze aarde

- Ook is het goed als er nieuwe mensen betrokken worden bij de waterschappen. Daarom hanteren wij voortaan de norm dat iemand maximaal drie termijnen lid van het AB mag zijn. Dat is een gezonde termijn om fris te kunnen blijven denken en goed te functioneren in een democratisch systeem waarin verschillende taken zijn voor wetgevende en voor uitvoerende macht. Na drie jaar is het goed om andere mensen kansen te geven om ook mee te denken over een goede besluitvorming en een goede controle van het bestuur.

De ChristenUnie maakt zich sterk voor:

1. Een waterschap dat beschermt tegen de bedreigingen van water.
2. Een waterschap dat zorgt voor voldoende water voor stad en land.
3. Een waterschap dat water duurzaam beheert in steden en dorpen.
4. Een waterschap dat voorziet in schoon en gezond water.
5. Een waterschap dat water en recreëren samenbrengt.
6. Een dienstbaar waterschap.
7. Een toekomstgericht waterschap.
8. Een waterschap als betrouwbare partner.
9. Een waterschap dat kennis uitwisselt over water.
10. Een waterschap dat verantwoord omgaat met geld.

We lichten deze tien thema's toe in dit verkiezingsprogramma. De taken en de doelen die we willen bereiken staan daarbij voorop (thema 1 t/m 5). Daarnaast vinden we het ook belangrijk om aan te geven hoe de ChristenUnie wil dat het waterschap zal werken en wat het waterschap mag kosten (thema 6 t/m 10).

Inhoudsopgave

1. Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water
2. Het waterschap zorgt voor voldoende water voor stad en land
3. Het waterschap beheert water duurzaam in steden en dorpen
4. Het waterschap voorziet in schoon en gezond water
5. Het waterschap brengt water en recreëren samen
6. Een dienstbaar waterschap
7. Een toekomstgericht waterschap
8. Een waterschap als betrouwbare partner
9. Een waterschap dat kennis uitwisselt over water
10. Een waterschap dat verantwoord omgaat met geld

1. Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water

De ChristenUnie wil dat wij en de generaties na ons veilig in Nederland kunnen wonen en werken. Het waterschap moet zorgen voor de bescherming tegen water. Sterke dijken en goed onderhouden waterkeringen zijn van levensbelang. Het uitvoeren van deze taak heeft daarom prioriteit. Burgers en bedrijven moeten goed worden geïnformeerd over de mogelijke waterrisico's.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Het op orde brengen en houden van de waterkeringen op basis van de nieuwe veiligheidsnormen[3]. Hierbij houden we rekening met de gevolgen van de zeespiegelstijging en de bodemdaling. De normen dienen in het stroomgebied van de Vecht goed op elkaar zijn afgestemd, ook grensoverschrijdend.

- Het veranderende klimaat, waardoor buien heviger en droogtes intenser worden. Hier moeten we ons op instellen. Bij de inrichting van gebieden, zoals woonwijken en bedrijventerreinen, moet rekening worden gehouden met de veranderende omstandigheden. Om problemen te voorkomen moet bijvoorbeeld worden gezorgd voor extra waterberging of -afvoermogelijkheden. Waar nodig stelt het waterschap eisen aan de inrichting van een gebied en blijft het waterschap actief betrokken bij het ruimtelijk beleid van andere overheden, om wateroverlast in landbouwgebieden, steden en dorpen te voorkomen.

- De zorg voor een goed gestructureerde en geoefende calamiteitenorganisatie, zodat er adequaat gehandeld kan worden bij ernstige wateroverlast of in perioden met extreem veel regen. Samenwerking binnen het stroomgebied, inclusief het Duitse deel daarvan, is een must.

- Samenwerking met organisaties zoals het KNMI en Rijkswaterstaat, waardoor betere modellen en m,eer kennis kan worden ontwikkeld. Ook willen we ruimete geven voor toepassing van moderne technieken, zoals satellietbeelden en drones.

- Het meewegen van belangen van burgers en natuur bij dijkversterking en zonodig maatwerk toepassen.

- Maatregelen hoger in het systeem die de veilgheid dienen lager in het systeem worden zo mogelijk betaald uit het HWBP.

[3] De op basis van het nationale Deltaprogramma vastgestelde normen.

- De beheersing van muskusratten.[4] Omdat muskusratten de veiligheid van waterkeringen kunnen aantasten moet de populatie zo klein mogelijk worden gehouden. Bij die beheersing moet onnodig dierenleed wel zoveel mogelijk worden voorkomen. Bij grootschalige onderhoudswerkzaamheden worden voorzieningen aangebracht om het graven van de muskusratten rondom de waterkeringen tegen te gaan.

- De ChristenUnie vindt dat er meer rekening moet worden gehouden én gebruikt gemaakt van met natuurlijke om veiligheid te vergroten. (Bouwen met Natuur) Denk daarbij aan duinvorming, vooroevers, natuurlijke methoden om de oever te beschermen met riet en wilg etc. Door te werken met een natuurlijk evenwicht zijn op de langere termijn minder dure ingrepen nodig.

[4] Ook de omvang van populaties van andere schadelijke dieren die de veiligheid of het ecosysteem aantasten, zoals beverratten of de Amerikaanse rivierkreeft, moet worden beperkt.

2. Het waterschap zorgt voor voldoende water voor stad en land

Landbouw, natuur en bebouwing in een gebied stellen elk hun eigen eisen aan het beheer van water. Vaak moet er gekozen worden voor het ene belang ten koste van het andere belang. De ChristenUnie wil daarom dat de mogelijkheden voor het waterbeheer en de belangen van alle betrokkenen helder op tafel komen. Een taak van het waterschap is het maken van heldere afspraken over het waterbeheer en een transparant proces.

De agrarische sector is van eminent belang voor onze voedselvoorziening en levert een substantiële bijdrage aan de economie in Nederland. Dagelijks zetten de vakmensen binnen de landbouw zich in voor een veilig voedselpakket. De Nederlandse landbouw is wereldkampioen produceren. Dat heeft echter gevolgen voor de waterkwaliteit. KRW doelen voor ecologie, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen kunnen we niet halen als we op de huidige manier verder gaan. Daarnaast zien we een forse teruggang van de biodiversiteit in het landelijk gebied met steeds minder insecten en weidevogels. Ook zien we dat inwoners en consumenten meer belang hechten aan bepaalde aspecten van de landbouw zoals weidegang, diervriendelijkheid, schaalvergroting en de mogelijkheden voor recreatief gebruik en genieten van het landschap. Deze problematiek is breed en gaat de waterschaptaak te boven. De ChristenUnie is van mening dat de overheden samen met diverse maatschappelijke en belangen organisaties met elkaar in gesprek moeten gaan om een andere, minder intensieve, vorm van landbouw te bespreken.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Het voorkomen van grondwateroverlast of te lage grondwaterstanden bij woningen[5].
- De zorg voor waterbeheer in landelijke gebieden waarmee de landbouw perspectief behoudt voor de toekomst.
- Het voortvarend aanpakken van de verdroging in natuurgebieden en landbouwgebieden. In buffergebieden rond Natura2000 gebieden pleiten we voor grondgebonden natuurinclusieve landbouw.
- De knelpunten die in veel gebieden op de langere termijn kunnen ontstaan voor de zoetwatervoorziening. Het waterschap moet tijdig maatregelen nemen om de wateropslag en wateraanvoer te regelen, zodat watertekorten worden voorkomen. Volop steun voor het uitvoeringsproject Zoetwatervoorziening Oost Nederland. (ZON)
- Het op orde zijn van de afspraken over het waterbeheer. Net zoals de gemeente zorgt voor de omgevingsplannen, zorgt het waterschap dat er in het hele gebied heldere afspraken zijn over het peilbeheer. Bij de belangenafweging moet ook worden

[5] Het beheer van het (ondiepe) grondwater is door een deel van de provincies opgedragen aan het waterschap. Maar ook in de andere gebieden kan het waterschap een bijdrage leveren om de problemen op te lossen.

gekeken of er een flexibel peilbeheer kan worden toegepast. Projecten als Landbouw op Peil lenen zich voor maatwerk. Project Natuur op Peil biedt ook kansen. Door een periodieke herziening worden deze afspraken - in afstemming met alle betrokkenen - op orde gehouden.

- Compensatie voor betrokkenen die door het beleid van het waterschap onevenredig worden benadeeld. Als het waterschap voor het uitvoeren van plannen (landbouw)grond nodig heeft, dan ontvangt de landeigenaar een toereikende compensatie of financiële vergoeding.

- De ChristenUnie wil dat het waterschap in een vroeg stadium bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen wordt betrokken. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en invoering van de Omgevingswet bieden kansen om plannen mee vorm te geven.

3. Het waterschap beheert water duurzaam in steden en dorpen

De ChristenUnie wil dat er voor het waterbeheer in de stad rekening wordt gehouden met klimaatveranderingen[6]. Hierdoor wordt een toename van wateroverlast, droogte en hittestress tegengegaan. De aanwezigheid van water maakt woonwijken mooier en verhoogt de kwaliteit van een wijk. Het kennisprogramma Klimaat Actieve Stad moet leiden tot goede inrichtingsmaatregelen zodat Water Sensitive Communities ontstaan. Wij willen dan ook stimuleren dat de aanleg en de inrichting van water op een mooie manier wordt ingepland. De veiligheid dient hierbij extra aandacht te hebben. Bijvoorbeeld door te letten op geleidelijk aflopende waterkanten, of door te zorgen voor een afscheiding bij de speelplekken voor jonge kinderen. Bij de inrichting van het water in de wijk wil de ChristenUnie de (toekomstige) bewoners betrekken.

De ChristenUnie wil de waterkwaliteit in steden en dorpen verbeteren. We willen geen stinkende grachten of vijvers, maar helder en schoon water. Het water in de stad moet ecologisch gezond zijn en ruimte bieden voor dieren en waterplanten. Bij stedelijke waterproblemen, zoals een te hoge of juist te lage grondwaterstand, moet het waterschap samen met de gemeenten zoeken naar oplossingen.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Een duurzame omgang met water in de stad. Samen met de gemeenten wil het waterschap maatregelen stimuleren zoals: groene daken, drijvende woningen en extra waterberging.

- Bevorderen van creatieve oplossingen voor wateropvang en waterbeleving, en het tegengaan van hittestress. Maak water beleefbaar in stad en dorp.

- Het vasthouden van schoon regenwater in de stad. Dit kan door regenwater in de woonwijken op te vangen en door middel van infiltratie vast te houden in de bodem.

- Het tijdig en planmatig baggeren, ook in het stedelijk gebied

- Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers langs het water. Waar dit mogelijk is kan de kunstmatige oeverbescherming worden weggehaald. Dit heeft ook als voordeel dat het de onderhoudskosten beperkt.

- Het terugbrengen van de vuiluitworp van het riool naar het oppervlaktewater. Dit willen we doen, in samenwerking met de gemeenten, door bijvoorbeeld het afkoppelen van regenwater en het aanleggen van extra berging.

---

[6] Zie als mogelijk voorbeeld de Rotterdamse adaptatiestrategie.

- De waterschappen zijn verantwoordelijk voor al het oppervlaktewaer, ook in stedelijk gebied. Goede afspraken met gemeenten zijn nodig.

- Het maken van heldere afspraken in omgevingsplannen, bijvoorbeeld over het plaatsen van kunstmatige oeverbeschermingen en het toestaan van steigers.

4. Het waterschap voorziet in schoon en gezond water

Iedereen heeft belang bij schoon water. Watervervuiling willen we daarom streng aanpakken. Het waterschap zorgt voor een verdere optimalisatie van zuiveringsinstallaties. Samen met gemeenten zorgen we ervoor dat de vervuiling van het oppervlaktewater wordt beperkt. Waar nodig moeten maatregelen genomen worden om verontreiniging, zoals botulisme en blauwalgen, tegen te gaan.

Eén van de hoofdtaken van de waterschappen is het zuiveren van het rioolwater. Tot nog toe werd veelal gedacht dat de waterschappen die taak goed uitvoerden als de biologisch afbreekbare stoffen met 95% en fosfaat en stikstof met 80% werden gereduceerd.
Inmiddels zien we dat de waterkwaliteitsdoelen voor ecologie en voor probleemstoffen in 2027 niet gaan halen. De eerste reactie is dat we dan maar naar de rijksoverheid kijken en vragen om generiek beleid. We vergeten daarbij dat de waterschapen met de rwzi's zelf de sleutel in handen hebben om een flinke verbetering van de waterkwaliteit te realiseren. Vooral daar waar de rwzi's lozen op regionaal water waar (zeker in de zomer) veel minder sprake is van verdunning.
Daar komt nog bij dat voor veel stoffen er geen normen zijn en er weinig onderzoek wordt gedaan. Bekende voorbeelden zijn stoffen uit medicijnen, brandvertragers, weekmakers, cosmetica, schoonmaakmiddelen die terecht komen in het riool. Voor de meeste stoffen bestaan er geen normen en is niet echt bekend wat de effecten zijn op waterkwaliteit, milieu en ecosysteem.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Het aanpakken van vervuiling bij de bron. Dit betekent bijvoorbeeld dat we willen voorkomen dat er mest, medicijnresten, microverontreiniging, chloor, frituurvet en bestrijdingsmiddelen (via het riool of direct) in het water terecht komen. Het waterschap moet campagnes voeren om deze verontreiniging van het water te stoppen. Hierbij moet het waterschap proactiever aan de slag waarbij niet alleen strikt wordt gekeken naar een beperkte set van genormeerde stoffen, maar naar de laatste stand van de kennis over microverontreinigingen, medicijnresten en giftige stoffen.[7] Denk ook aan stoffen die op termijn door een groeiende hoeveelheid schadelijk kunnen worden zoals lood van vislood.
- Extra aandacht voor handhaving.
  De regelgeving om uitstoot van mest, gewasbeschermingsmiddelen en andere verontreinigingen tegen te gaan is ons inziens streng genoeg. En het grootste deel van onze inwoners en bedrijven doen hun best om zich aan de regels te houden. Maar dat is niet genoeg. Daar waar mensen de regels aan hun laars lappen, willen we extra aandacht voor toezicht en handhaving.
- Extra zuiveren.

[7] Zoals de stof waarvan de coating van een anti-aanbakpan is gemaakt.

De ChristenUnie is van mening dat de waterschappen vanuit een voorzorgprincipe de zuiveringsrendementen voor genormeerde én niet genormeerde stoffen moet verbeteren. Door het toepassen van geheel nieuwe zuiveringsprincipes of het aanbrengen van een extra zuiveringstrap op de traditionele zuiveringen. Te beginnen bij de RWZI's die lozen op regionaal water dat in de zomer nauwelijks wordt verdund.

- Het op diepte houden van het water. Dit is van belang voor een goede kwaliteit van het watermilieu. Hiervoor moet periodiek worden gebaggerd. Het verwijderen van verontreinigde bagger moet in de planning prioriteit krijgen. Het blijft een uitdaging baggerspecie op alternatieve manieren te hergebruiken.

- Het ongewenste gebruik van materialen die leiden tot vervuiling van het water. We willen bijvoorbeeld voorkomen dat er gebruik wordt gemaakt van chemisch behandeld hout. Het gaat hier om de inrichting van het watersysteem. De ChristenUnie wil dat het waterschap hier ook op let bij het toetsen van de plannen van particulieren en bedrijven. Afspraken met industrie en tuinbouw om preventieve maatregelen te treffen kunnen hier een belangrijke rol spelen. Overheden moeten eerst zelf duurzaam handelen, en daarna ook eisen stellen aan leveranciers. Doeltreffende sancties kunnen een stok achter de deur zijn als betrokken partijen niet in beweging komen om mee te denken en te doen.

- De verbetering van de waterkwaliteit en ecologisch gezonde watersystemen. In deze bestuursperiode moeten de nodige stappen worden genomen om de KRW-doelen normen in 2027 te halen.[8]

- Het realiseren van een betere visstand. Bijvoorbeeld kunnen gemalen en stuwen worden aangepast, zodat vissen hier veilig kunnen passeren. Dit doen wij door werk met werk te combineren. Met de hengelsporters maken we afspraken om het gebruik van vislood sterk te minimaliseren.

[8] Afspraken in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

5. Het waterschap brengt water en recreëren samen

Het water is belangrijk voor de recreatie. We mogen genieten van het water en de natuur. Het waterschap houdt ook rekening met recreatief gebruik van water. Denk hierbij aan zwemmen, schaatsen, varen of vissen[9]. Het waterschap bevordert dat paden langs het water en de dijken zo veel mogelijk beschikbaar zijn voor wandelaars en fietsers. Ook zorgt het waterschap voor de monitoring van het zwemwater[10], zodat er veilig gezwommen kan worden.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Recreatieve wensen van inwoners. Zo kan er in overleg met betrokkenen, de gemeente of de provincie, ruimte ontstaan voor de aanleg van wandelpaden, kanovoorzieningen, zwemwatervoorzieningen, vissteigers, fietsbrug of –pont, of bijvoorbeeld een doorwaadbare plaats voor de paardrijders.

- Afstemming met de particuliere grondeigenaren. De plannen moeten worden afgestemd met de belanghebbenden.

- Een goede omgang met de Nederlandse cultuurhistorie in en rond het water. Er moet daarom zorgvuldig worden omgegaan met het watererfgoed zoals waardevolle watermolens, sluizen, gemalen en bijzondere watergangen.

- De realisatie van architectonische verantwoorde gebouwen en gemalen. Bij de aanleg van watergangen, dijken of andere waterinfrastructuur wordt gezorgd dat deze goed worden ingepast in het landschap.

- Goede voorzieningen voor de recreatievaart. Het gaat bijvoorbeeld om toeristische routes met afmeerplaatsen en afgiftepunten voor vuilwater. Plezierboten moeten hun septic tank niet lozen op onze kanalen.

- De rivieren Vecht, Regge en Dinkel hebben het karakter van half-natuurlijke laaglandrivieren. Daarbij hoort een vaarbeleid dat afgestemd is op de mogelijkheden die er zijn. Er wordt niet speciaal voor het varen gebaggerd. Vaarbesluiten strak handhaven. Ruimte voor de Vecht biedt kansen!

- Maak water beleefbaar in de bebouwde omgeving.

---

[9] Denk bijvoorbeeld aan de recreatieve hengelsport. De hengelsportfederaties (HSF) vormen een belangrijke gesprekspartner voor het waterschap. Hun kennis kan ook worden benut voor het monitoren van de (ecologische) waterkwaliteit.

[10] Dit betreft een door de provincie aan het waterschap opgedragen neventaak.

6. Een dienstbaar waterschap

De ChristenUnie wil dat het waterschap zorgt voor goede, open communicatie naar alle betrokkenen bij het waterbeheer. De blik meer naar buiten, maatschappelijke trends analyseren en vanuit de eigen opdracht daar waarde aan toevoegen. Een actieve participatie met belanghebbenden en de omgeving: samen meerwaarde maken, power brengen in de samenleving.
Inwoners en bedrijven die belang hebben bij de maatregelen en plannen die door het waterschap worden opgesteld en uitgevoerd, moeten op tijd worden betrokken en geïnformeerd. Inwoners en bedrijven met vragen of klachten worden door het waterschap adequaat geholpen.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Een service- en klantgericht waterschap, dat ook laat zien wat ze doet.

- Een meer toegankelijkere (digitale) dienstverlening door het waterschap. Bij de digitale dienstverlening van het waterschap denken we bijvoorbeeld aan: inspraak, interactieve planvorming, registratie van meldingen, vergunningen en klachtenafhandeling. Hierbij worden kansen benut die de nieuwe Omgevingswet biedt om tot een betere digitale dienstverlening te komen.

- Iedereen moet het waterschap kunnen bereiken met vragen en problemen, digitaal maar ook fysiek. Waterschapsgebouwen met een publieke functie moeten voor iedereen toeganlijk zijn, ook voor mensen met een fysieke beperking. Deze openheid en toegankelijkheid maakt het waterschap zichtbaar door open dagen te houden, bijvoorbeeld voor de buurt met burendag.

- De initiatieven van burgers. Het waterschap moet een open houding hebben voor die initiatieven. Het waterschap denkt mee bij het realiseren van ontwikkelingsplannen van ondernemers.

- Zorgvuldigheid bij de taakuitvoering van het waterschap. Voor de ChristenUnie is dit een belangrijk uitgangspunt.
  - Het waterschap moet integer omgaan met informatie van inwoners en bedrijven.
  - Gezorgd moet worden voor integriteit en een veilige en open cultuur op de werkvloer waar men elkaar durft aan te spreken, ook op bestuursniveau.
  - Het bestuur moet bij haar besluitvorming zorgen voor een integere belangenafweging.

- Het handhaven van een kwijtscheldingsnorm. De ChristenUnie is voor het handhaven van een kwijtscheldingsnorm en voor een sociale inning van de

waterschapsbelasting. Inwoners en bedrijven die hun waterschapsbelasting niet kunnen betalen worden door het waterschap snel geholpen.

Het waterschap neemt de inspraak van belanghebbenden op de voorgenomen plannen van het waterschap serieus. Alle relevante informatie van het waterschap is voor inwoners en bedrijven beschikbaar en eenvoudig te vinden via internet. Dit geldt ook voor het zoveel mogelijk ontsluiten van de gegevens van het waterschap. Bedrijven kunnen die gebruiken voor het ontwikkelen van producten.[11]

- Overheden, dus ook waterschap Drents Overijsselse Delta, hebben een voorbeeld functie bij de uitvoering van de Participatiewet. Deze wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden en hierbij horen ook mensen met een arbeidsbeperking of andere vorm van afstand tot de arbeidsmarkt. De minimale inspanning van het waterschap is om in 2019 te voldoen aan de afspraken die in de wet zijn gemaakt.

- Internationale samenwerking is gericht op toepassen van de Nederlandse kennis op waterstaatkundig gebied en het ophalen van kennis uit het buitenland. Het Nederlandse bedrijfsleven kan waar mogelijk worden gestimuleerd. Hulp bieden, kansen creeren voor regionale werkgelegenheid en kennisonwikkeling zijn wat de CU betreft de pijlers. Medewerkers dienen te solliciteren om voor uitzending in aanmerking te komen om zodoende de juiste competenties te kunnen ontwikkelen. Goed werkgeverschap stimuleren!

- Bijbrengen van goed waterbesef bij jongeren. Zuinig zijn op de vrijwilligers die zich inzetten bij het geven van waterlessen in het Primair Onderwijs. Het Voortgezet Onderwijs verdient speciale aandacht: uitdagende opdrachten en projecten aanbieden in samenwerking met andere organisaties, zoals het KNAG en regio-scholen.

[11] zie Wet hergebruik overheidsinformatie.

7. Een toekomstgericht waterschap

Bij de werkzaamheden van het waterschap houden we rekening met de langetermijneffecten. De ChristenUnie wil niet dat problemen terecht komen bij volgende generaties. Het waterschap moet daarom duurzaam werken en verantwoord omgaan met het milieu. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is een belangrijk uitgangspunt voor de eigen en de uitbestede werkzaamheden. Het waterschap heeft daarbij oog voor de maatschappelijke ontwikkelingen. De ChristenUnie wil gebruik maken van de innovatieve kracht van bedrijven[12]. De ChristenUnie wil dat het waterschap meer klimaatneutraal gaat werken door prioriteit te geven aan de vermindering van het energieverbruik en de CO_2-uitstoot. Door klimaatsveranderingen moet het waterschap rekening houden met perioden met intensievere neerslag en perioden met watertekorten. Bij de investeringen van het waterschap moet rekening worden gehouden met deze ontwikkelingen.

Klimaatontwikkeling.
Door toedoen van de mens warmt de aarde op met verstrekkende gevolgen voor de schepping, de mensheid en de economie. Het besef dat we daar iets aan moeten doen delen we met vele anderen. We willen de opwarming van de aarde tegengaan door minder CO2 te produceren. Daarnaast zullen we ons moeten aanpassen aan het veranderende klimaat. Daarvoor liggen belangrijke taken bij waterschappen en gemeenten. Het watersysteem moet robuuster worden, maar ook het stedelijk gebied zal zich moeten aanpassen aan heviger buien, meer en waker wateroverlast. Maar ook aan droogte en hitte.

In de klimaatdiscussie en het klimaatakkoord gaat veel aandacht uit naar de energietransitie. Versterkt door de problematiek rondom de winning van aardgas wordt het stoken van aardgas en andere fossiele bronnen in de ban gedaan. De beide waterschappen hebben inmiddels grote stappen gezet met als doel om in 2025 om energieneutraal te zijn. Vrijwel al het rioolslib wordt vergist en omgezet in biogas. Daar waar mogelijk worden zonnepanelen, en soms windmolens, geplaatst op daken van eigen gebouwen en eigen terreinen. Dat is echter niet voldoende om in 2025 energie neutraal te zijn. Wij steunen dat streven, maar hebben er voor de lange termijn wel kanttekeningen bij.

- We voelen ons verantwoordelijk voor ons eigen afval en verwerken dat bij voorkeur tot waardevolle producten. Uit slib en maaisel kunnen grondstoffen gewonnen worden voor bioplastics, brandstoffen, kunstmest en papier. Het heeft onze voorkeur dat de waterschappen inzetten op deze hoogwaardige producten boven de productie van biogas of het composteren van maaisel.
- Energieneutraliteit kan ook bereikt worden door anderen op onze terreinen energie te laten produceren. Extra inzet zouden we willen zien voor de ontwikkeling van warmtenetten die gevoed worden met energie uit oppervlaktewater. Waterschappen hebben vooral een stimulerende rol.
- Waterschappen zijn geen (primaire) energieproducent en moeten dan ook geen grote rol willen spelen in de energietransitie.

[12] Denk daarbij bijvoorbeeld aan de MKB-bedrijven die zijn aangesloten bij AQUA Nederland.

- Wel kunnen waterschappen als grootverbruiker bijdragen aan de energiemarkt door afspraken te maken met de producenten, leveranciers en netwerkbeheerders door het gebruik van elektriciteit af te stemmen op de markt. Gemalen en rwzi's laten draaien als er veel stroom beschikbaar is voordelig voor zowel de waterschappen als de leverancier.
- Het waterbeheer zelf heeft ook effect op de uitstoot van klimaatgassen. De gevolgen van oxidatie van veen, de uitstoot van N2O en methaan zijn nog steeds onderbelicht. De verantwoordelijk voor deze processen licht niet zozeer bij de waterschappen, maar wij willen wel dat de waterschappen zich actief inspannen om de gevolgen beter in beeld te krijgen. Zodat uiteindelijk maatschappelijk betere keuzes gemaakt kunnen worden.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Het oppakken van de opdracht om mee te werken aan de energietransitie door toepassen van creatieve en innovatieve technieken:
  - nieuwe, efficiënte en energiezuinige zuiveringstechnieken;
  - energiezuinige pompen;
  - de terugwinning van warmte en grondstoffen uit het zuiveringslib;
  - het opwekken van eigen duurzame energie (b.v. met zonnepanelen);
  - de productie van biogas door vergisting van het zuiveringsslib.

- Een waterschap dat streeft naar een energieneutrale en CO2-neutrale taakuitvoering. Het gaat daarbij om daadwerkelijke maatregelen, dus geen boekhoudkundige trucs waarmee de milieubelasting alleen maar wordt verplaatst.

- Duurzaam en sociaal inkopen. We willen gebruikmaken van duurzame materialen en bijvoorbeeld het gebruik van tropisch hardhout vermijden[13] en energiezuinige apparaten stimuleren. Daarnaast pakt het waterschap de rol op om sociaal in te kopen. SROI is een mooi middel waarmee een publieke investering gebruikt wordt om bij de opdracht passende meerwaarde te creëren. Een voorbeeld is de SROI die voor inhuur van de sluiswachters van WDOD gecreëerd is. De ChristenUnie roept op om SROI vooral als een bij de opdracht passende toevoeging te kiezen. Daarbij kan goed gebruik worden gemaakt van het regionaal expertisecentrum SROI in Zwolle.

- Het zorgvuldig omgaan met verontreinigde baggerspecie, zodat verontreinigingen zich niet opnieuw verspreiden in het water of in de bodem. Zet actief in op hergebruik.

[13] Als er geen alternatieven zijn, wordt tropisch hardhout alleen gebruikt als het is voorzien van een FSC-keurmerk uit een betrouwbaar land.

- Het zoveel mogelijk beperken van de bodemdaling. Oorzaken voor bodemdaling zijn; gaswinning, veenoxidatie, inklinking of inpoldering.[14] Door deze bodemdaling moet het waterschap periodiek veel kosten maken om het watersysteem weer op orde te brengen. Beperken van de bodemdaling betekent een duurzamer watersysteem en levert een kostenbesparing. Bodemdaling kan worden tegengegaan door bijvoorbeeld onderwaterdrainage te stimuleren of zelf toe te passen.

- Digitale veiligheid en verbetering van de ICT. Het waterschap heeft zijn gegevens beveiligd en is 'hackersproof' om aanvallen op de vitale infrastructuur af te wenden.

- Toekomstgericht werken betekent ook dat de werknemerspopulatie een gezonde samenstelling moet hebben. Onderzocht moet worden hoe de waterschappen ook over een aantal jaren nog genoeg gekwalificeerd personeel in huis heeft. Daarbij denken wij dat het goed is om voorlichting te geven over de werkzaamheden op ongebruikelijke plekken, om zo nieuwe mensen met een andere invalshoek te interesseren voor het werk van het waterschap.

[14] Als bodemdaling wordt veroorzaakt door gaswinning, dan moet de veroorzaker de kosten voor de maatregelen aan het watersysteem en de waterkeringen betalen.

8. Een waterschap als betrouwbare partner

Voor de inwoners en de bedrijven bestaat er maar één overheid. De taken tussen het rijk, provincies, gemeenten en waterschappen moeten helder worden verdeeld. Er mogen geen zaken dubbel worden gedaan of tussen wal en schip vallen. Het waterschap is in eerste instantie verantwoordelijk voor een goede uitvoering van haar kerntaken en moet als betrouwbare partner samenwerken met bedrijven en overheidsorganisaties.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Het intensiveren van de samenwerking tussen waterschappen, gemeenten en provincies voor een optimaal waterbeheer[15]. Waterschappen moeten proactief betrokken zijn bij het ruimtelijk beleid van andere overheden op het gebied van water en ook terugkoppeling vragen naar aanleiding van de gegeven adviezen zodat er een leercyclus ontstaat van (gezamenlijk) plannen maken, uitvoeren en evalueren. Waterschappen kunnen - waar dit mogelijk is - ook afspraken maken over het gebruik van elkaars zuiverings- of energiecapaciteit.

- Een intensievere samenwerking met het bedrijfsleven, waterleidingbedrijven, landbouworganisaties, natuurbeheerders en andere belangenorganisaties. Iedereen kan meedenken bij het maken van beleid. Bij de samenwerking met de agrariërs gaat het bijvoorbeeld om goede afspraken over het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden.

- De gemeenschappelijke regelingen, waarin het waterschap met andere overheden samenwerkt. De ChristenUnie wil dat er specifiek wordt gekeken naar de mogelijkheden van het algemeen bestuur om democratische invloed uit te oefenen op het beleid en de kosten.

- Een efficiëntere uitvoering van de overheidstaken. De ChristenUnie pleit voor een goede en verdergaande samenwerking van de waterbeheerders en de andere overheden in de stroomgebieden (Rijn, Maas, Schelde en Eem). Hierbij kan worden gedacht aan het organisatorisch integreren van de taken bij de partner die deze taken het beste kan uitvoeren, of in het opzetten van een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie. Als dat doelmatig is, kan schaalvergroting worden overwogen. Of fusies wenselijk zijn, is mede afhankelijk van de gebiedskenmerken. We willen dat waterschapsorganisaties slagvaardig blijven en in goed contact staan met de burgers en bedrijven.

---

[15] Bijvoorbeeld door het afkoppelen van regenwater en het beperken van het overstorten van het riool. Maar ook op het gebied van rioleringen en afvalwaterzuivering moet het waterschap nauw samenwerken met gemeenten en bedrijven.

- De nationale en internationale informatie-uitwisseling. Wij willen ook de samenwerking van waterschappen en Rijkswaterstaat (zoals die bijvoorbeeld plaatsvindt in het Watermanagementcentrum Nederland) versterken.

- Een goede handhaving van het beleid. Burgers en bedrijven moeten bewust worden gemaakt van hun verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit en hun aandeel in de schade van het milieu. Bij overtredingen moeten er effectieve sancties worden opgelegd. Het waterschap geeft bij het naleven van de regels zelf het goede voorbeeld. Zo houdt het waterschap bij het uitvoeren van werkzaamheden rekening met de milieuwetgeving en de flora- en faunawetgeving.

Waterbeheerders werken onderling samen[16]. Door plannen en werkzaamheden nog beter af te stemmen kunnen kosten worden bespaard. De ChristenUnie wil op het gebied van (duurzame) inkoop, handhaving en vergunningverlening kansen benutten. Het gaat hierbij ook om de samenwerking met andere overheden. Door een maatschappelijke kosten-batenanalyse op te stellen kan van te voren worden bekeken of samenwerking in het belang van inwoners en bedrijven voordelen oplevert.

[16] Er wordt bijvoorbeeld al samengewerkt op het gebied van waterlaboratoria, slibverwerking en ICT-ondersteuning.

9. Een waterschap dat kennis uitwisselt over water

Bij de waterschappen is veel kennis en informatie beschikbaar. Waterschappen moeten bereid zijn om hun kennis en informatie te delen. Door informatie te delen kan het waterbeheer nog beter worden uitgevoerd[17] en voorkomen we dubbel werk.

De ChristenUnie ziet graag dat waterschappen kennis uitwisselen met boeren, landbouworganisaties[18], natuurbeheerders, hengelsportfederaties, gemeenten, burgers en het onderwijs. Het gaat bijvoorbeeld om kennis op het gebied van water, milieu, ecologie, handhaving en vergunningverlening. Nederlandse waterkennis is een sterk exportproduct. Waterschappen kunnen die exportontwikkeling bevorderen door internationaal bij te dragen met hun kennis over water, dijken en het zuiveren van afvalwater.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- Het werven en opleiden van nieuwe (jonge) waterschappers door bijvoorbeeld traineeships aan te bieden. Een krapte op de arbeidsmarkt wordt voorzien waardoor het waterschap het gevaar loopt slagkracht te verliezen. Verbanden moeten worden aangegaan met universiteiten en scholen om het waterschapswerk meer onder de aandacht te brengen. De ChristenUnie vindt dat er geïnvesteerd moet worden in wateropleidingen, zodat Nederland voldoende nieuwe waterexperts kan leveren. Het waterschap moet daarbij ook een aantrekkelijke werkgever zijn die oog heeft voor het welzijn van de werknemers.

- Het bevorderen van watereducatie. Het waterschap verleent ook medewerking aan watereducatie zoals bijvoorbeeld verenigingen/stichtingen die, door middel van een bezoekerscentrum, zorgen voor educatie op het gebied van de verschillende waterthema's.

- Het digitaal beschikbaar stellen van kennis en informatie. Het waterschap stelt actief relevante informatie op een toegankelijke manier beschikbaar via internet.

- Een gezamenlijke beschikbaarheid voor noodhulp bij grote watercalamiteiten. Waterbeheerders in Nederland werken bij calamiteiten nauw samen. Als er binnen of buiten Europa sprake is van grote watercalamiteiten dan stellen de waterbeheerders gezamenlijk noodhulp beschikbaar.

- Een structurele bijdrage aan het oplossen van de waterproblematiek in ontwikkelingslanden op het gebied van schoon drinkwater, waterhygiëne en waterafvoer. Hierbij gaat het om het wederzijds leren en niet alleen het aanbieden

[17] Waterschappen en Rijkswaterstaat moeten bijvoorbeeld informatie uitwisselen om te zorgen voor een goede waterverdeling. Ook wordt informatie gedeeld met waterbeheerders in België en Duitsland.

[18] De LTO heeft het Deltaplan agrarisch waterbeheer (DAW) opgesteld, als uitwerking van regionale en landelijke watervraagstukken. Deze input vanuit de agrarische sector kan het waterschap gebruiken.

van hulp. Samenwerking met Duitse partners valt onder grensoverschrijdende samenwerking.

- Bij projecten kennisinstellingen betrekken zodat kennis en ervaring vastgelegd wordt en bijdraagt aan de wetenschap op MBO, HBO en Universitair niveau.

De waterschappen hebben veel ervaring met het organiseren van het beheer en onderhoud. De kennis van de waterschappen wordt ook ingezet voor het oplossen en voorkomen van water gerelateerde problemen in andere landen. Voor het waterschap en de medewerkers levert het nieuwe ervaringen op en ook extra motivatie voor het werk in Nederland. Internationale inspanningen helpen ook om de Nederlandse watersector op de kaart te zetten. Met deze internationale inspanning wordt zichtbaar hoe belangrijk het werk van een waterschap is.

10. Een waterschap dat verantwoord omgaat met geld

De ChristenUnie vindt dat waterschappen verstandig moeten omgaan met de middelen die zij hebben. Een goede uitvoering van de waterschapstaken staat daarbij voorop. We spannen ons in om een verhoging van de lasten voor inwoners en bedrijven te beperken. Bij de uitvoering van de werkzaamheden moet het waterschap oog hebben voor een efficiëntere en slimmere aanpak. Bij de besluitvorming over beleid en plannen worden (kosten efficiënte) alternatieven gewogen. Bij een eerlijke verdeling van de waterschapslasten moeten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Daarbij hebben we in het bijzonder oog voor de lagere inkomens.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- De beheersing van de waterschapslasten. Bij de besluitvorming over investeringen worden de risico's helder in beeld gebracht. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse mag hierbij niet ontbreken.

- Het benutten van subsidies voor projecten van het waterschap. Middelen van het Rijk, de provincie of de Europese Unie worden door het waterschap ingezet om boven op de eigen taken extra doelen te realiseren voor natuur, recreatie en landschap. Als het waterschap neventaken uitvoert, dragen de hiervoor verantwoordelijke medeoverheden de kosten.

- Een duurzaam financieel beleid. We verschuiven de kosten niet naar volgende generaties. Om de toekomstige rentelasten tot een acceptabel niveau te beperken wordt een schuldenplafond gehanteerd. Er moet niet te makkelijk worden geleend.

- Een eerlijke en integere omgang met investeringen. Voor investeringen willen we afschrijven over de reëel te verwachten levensduur. De ChristenUnie wil kapitaalvernietiging voorkomen en niet meewerken aan boekhoudkundige, fiscale trucs of te risicovolle financiële constructies om een gunstigere lastenontwikkeling voor te spiegelen.

- Een gelijke behandeling van particulieren en bedrijven. We willen voorkomen dat particulieren of bedrijven worden geconfronteerd met onevenredige hoge eigen kosten[19]. Het waterschap zoekt naar maatschappelijke oplossingen waarmee de kosten voor iedereen worden beperkt.

- Een eerlijke kostenverdeling over de verschillende belangencategorieën. Naar verhouding betalen ingezetenen nu vaak te veel. Onze uitgangspunten zijn: de

[19] Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het ontbreken van een rioolaansluiting, het onderhoud van een beschoeiing langs een vaarweg of de kosten voor het verwijderen van verontreinigde bagger. Indien nodig werkt het waterschap mee aan een individuele oplossing.

vervuiler of degene die het meeste voordeel heeft bij de waterschapstaak betaalt ook het meest.

- De controle op een efficiënte realisatie van de doelen van het waterschap door het algemene bestuur van het waterschap. Een eigen rekenkamer(functie) kan hierbij ondersteunen. Ook kan worden samengewerkt met rekenkamers binnen andere waterschappen.

- Het maken van heldere afspraken over de kostenverdeling tussen overheden. Samenwerking moet leiden tot een zichtbaar positief financieel resultaat voor inwoners en bedrijven.[20]

De ChristenUnie vindt dat de werkzaamheden van het waterschap moeten worden uitgevoerd tegen de maatschappelijk laagste kosten. We willen vasthouden aan het principe dat de vervuiler of de veroorzaker van een waterprobleem (mee)betaalt aan de benodigde maatregelen. Kosten en lasten worden ook niet afgewenteld op de volgende generaties. Het waterschap werkt democratisch en legt publiekelijk verantwoording af over de genomen besluiten. Jaarlijks wordt inzichtelijk gerapporteerd over de uitgevoerde werkzaamheden en de besteding van de middelen. Op deze manier wil de ChristenUnie ervoor zorgen dat u weet waar uw geld aan wordt besteed.

[20] In het Nationale Bestuursakkoord Water zijn door de overheidsorganisaties landelijke afspraken gemaakt over samenwerking en kostenbesparing. De waterschappen voeren de gemaakte afspraken uit.